

Rad teologije u Makarskoj *moje sjećanje kao studenta i profesora*

fra Jure Brkan

Opovijesnom pregledu djelovanja Franjevačke visoke bogoslovije u Makarskoj pisao sam u **250. obljetnica osnivanja i rada 1736. – 1986. godine.** Tu sam posebno naglasio kako je: „Zadaća svih članova Božjega naroda da teže k shvaćanju vjere (fidesquae-rensintellectum).“ U tom smislu su od početka osnivana bogoslovna učilišta. Takva učilišta su osnivana i na tlu Hrvatske po kaptolima i samostanima.

Radi razlikovanja kreposti od mana franjevci Franjevačke provincije Bosne Srebrene, a kasnije Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, osnivali su različita učilišta po svojim samostanima, a među njima su veliku ulogu igrala učilišta „spekulativnog i moralnog bogoslovlja.“ Tako je na samom početku djelovanja Franjevačke provincije sv. Kaja, odnosno Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja u Makarskoj, osnovano provincijsko učilište spekulativnog bogoslovlja u franjevačkom samostanu Svete Marije u Makarskoj, a osnovano je 3. lipnja 1736. godine. Ono je u nekoliko navrata postajalo i prestajalo biti generalno učilište drugoga reda. Provincijsko učilište spekulativnog bogoslovlja u Makarskoj, za razliku od onoga u Šibeniku koje je bilo generalno učilište prvoga i drugoga reda, udružilo se sa šibenskim 1828. godine i djelovalo je kao zajedničko učilište u Šibeniku i

Makarskoj do 1912. godine kada je učilište iz Šibenika prešlo u Makarsku. Franjevačka učilišta spekulativnog bogoslovlja djelovala su u Šibeniku i Makarskoj, a po drugim samostanima iste Provincije bila su učilišta filozofije i praktičnog bogoslovlja. Takva učilišta bismo mogli nazvati „mala sjemeništa“ jer su se mladići u njima pripremali za novicijat i filozofski studij, a po većim samostanima djelovala su praktična bogoslovlja. Ta mala učilišta su bila odijeljena od studija bogoslovlja, a tek 1935. u Makarskoj udružilo se i filozofsko učilište. Od tada su se filozofija i bogoslovlje izučavali u Makarskoj sve dok se Franjevačka visoka bogoslovija nije udružila s teologijom u Splitu na paritetnoj osnovi 1999. godine. Oba spomenuta učilišta djeluju kao jedinstveni bogoslovni fakultet koji je član Sveučilišta u Splitu. Nakon što su takvo udruženje potpisali biskup Splitske metropolije te ja, tadašnji provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, studenti i većina predavača prešli su živjeti i raditi u Split. U tu je svrhu sagrađen i današnji klerikat kojega danas nazivamo Franjevački samostan časnoga sluge Božjega o. fra Ante Antića, a on djeluje na adresi Put iza nove bolnice 10 C Split.

Na visokoj bogosloviji u Makarskoj započeo sam predavati u ak. god. 1976./1977., a od godine 1999. predavao sam na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu do listopada 2011. godine kada sam zbog navršenih 65 godina slovom zakona umirovljen.

Kao student, a kasnije kao profesor, živio

sam i djelovao u franjevačkom samostanu u Makarskoj u jednoj maloj sobici na prvom katu. To je bilo za vrijeme Jugoslavije, a posebno za vrijeme Domovinskoga rata. To vrijeme je bilo veoma teško. Komunisti, naime, nisu prihvaćali ni studente ni profesore. Totalitaristički sustav, marksističko-materijalističkog tipa nije bio sklon Katoličkoj crkvi. U takvom sustavu kao student živio sam i studirao bogosloviju pet godina u Makarskoj od 1967. do 1972. To je bilo vrijeme „hrvatskog proljeća“, a mi studenti smo ga burno proživljavali i bili smo zagrižani za „hrvatsku stvar“. Nakon petogodišnjeg studija u Makarskoj definitorij Provincije poslao me je u Rim na studij kanonskoga prava gdje sam završio i doktorirao kanonsko pravo na Papinomu sveučilištu „Antoniano“ u Rimu 1979. godine. Ovdje naglašavam kako sam 1974. položio licencijati i tako sam godine 1976. povučen iz Rima u Makarsku, a tu sam započeo predavati

kolegije iz kanonskoga prava. U Makarskoj sam predavao određene kolegije iz kanonskog prava, Crkvenu administraciju i metodologiju znanstvenog rada.

Od 1976. živio sam povremeno u Rimu te sam, uz profesorsku službu, nastavio studij kanonskoga prava u Rimu, a od 1979. godine, kada sam doktorirao kanonsko pravo, živio sam i djelovao u Makarskoj. Smještaj u samostanu u Makarskoj bio je nedoličan. Kako za studente, tako i za profesore. Zamislite, nijedna profesorska ili studentska soba nije imala toalet. Svi studenti i profesori imali su samo po dva WC-a na svakom katu. Sobe i učionice bile su neugledne, a isto tako neugledne bile su i zajedničke prostorije i učionice. O školskim uredima neću ni govoriti. Isto tako o arhivu samostana i bogoslovije. Ovdje se može naglasiti kako je u Makarskoj bila dosta velika biblioteka koja je mogla pokri-

vati potrebe studiranja. Jednom riječju, smještaj u Makarskoj je bio bijedan i za ono vrijeme. Razmišljalo se o izgradnji nove zgrade i u tu svrhu za vrijeme moga gvardijana napravljen je nacrt za jedan dio bogoslovije u Makarskoj. Kako se u tome nije uspjelo, odlučili smo se, nakon nekoliko glasovanja, prijeći na drugo mjesto. Kao novo mjesto prevagnuo je Split. Ovdje treba naglasiti da su se u Republici Hrvatskoj zakoni o visokom školstvu u mnogome izmijenili pa se pristupilo stvaranju novoga teološkog fakulteta. Nakon dugoga traženja građevinskog zemljišta u Splitu Provincija je kupila građevinski teren za gradnju novoga klerikata. Zahvaljujući ondašnjem provincijalu i tvrtci Lavčević d. o. o., koja je bila vlasnica zemljišta 1/1, u početku smo studente smjestili u Lavčevićev radnički dom, a nakon toga u samostan časnih sestara Vinkovki u Splitu. Profesori su živjeli u Makarskoj, Sinju i u Splitu. Danas studen-

ti i profesori imaju izvrsne uvjete za rad i djelovanje i to mi je drago.

Uz predavanja, u Makarskoj sam vršio također i razne službe, a one su: tajnik bogoslovije, vice-ректор bogoslovije i rektor bogoslovije, definitor Provincije, generalni vizitator te član Pravne komisije i Vijeća za vjeru pri BKJ. Dok sam bio rektor Bogoslovije u Makarskoj, vršio sam i službu gvardijana i ekonoma franjevačkoga samostana u Makarskoj. Kroz to vrijeme bio sam relator i moderator 55. splitske sinode te sam djelovao kao branitelj ženidbenog veza te sudac II. stupnja na interdijecezanskom sudu u Splitu. Tu službu vršim od 1980. godine do danas. Godine 1997., radi izbora na novu službu provincijala Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, prešao sam živjeti u Split u franjevački samostan Gospe od Zdravlja na Dobrome. Od 2009. živim u samostanu o. fra Ante Antića u Splitu na Trsteniku.

Svijetli
Riboni